

Henneseid

***

Referansedata

Fylke: Telemark
Kommune: Drangedal
Kartblad: 1613 II, 1713 III
H.o.h.: moh
Areal: 1140 daa

Prosjektilhørighet: Frivilligvern 2008
Inventør: TEB
Dato feltreg.: 08.07.08
Vegetasjonsone: Boreonemoral
Vegetasjonseksjon: O2-Klart oseanisk

Sammendrag

Lokaliteten Henneseid/Henneseidfjellet utmerker seg med store arealer med sør- og vestvendt, knausete, gammel og småvokst eik-furuskog med røsslyng- og blåbærvegetasjon. Mye av eika virker ekstremt saktevokst, og med anslått alder opp i 300-400 år, noen trær trolig eldre. Det er også registrert et tyvetalls eikekjemper større enn 60 cm, noen større enn 80 cm, og en del hule. Noe eikegadd og eikelæger forekommer også. Selvom eika i de skrinne sørvestbergene ofte står nokså spredt, er dette tilsammen en av de viktigste forekomstene av gammel eik i lokal- og regional målestokk.

I NV er det partier med ask- og lindedominert skog på rasmark (delvis ungsog), og lågurteikeskog og velutviklet kalkfuruskog. Sistnevnte er av sesongfuktig type, og utgjør det rikeste og mest velutviklede kalkfuruskogsbestandet i Drangedal. Her er stedvis frodig engpreget urte- eller grasrik vegetasjon, med mange næring- og varmekrevende arter som blodstorkenebb, bergmynte, svarterteknapp og brudespore. Tresjiktet er ofte ganske åpent, og blandet med furu, ask, spisslønn, eik, osp og stedvis gran.

Også svært gamle furutrær forekommer hist og her, men det er lite furugadd og furulæger. Det forekommer også en del grove, gamle ospebestand, og en del ospelæger med mye rødlisteforekomster. Innslag av gammel blåbær- og småbreg-negranskog forekommer bl.a. i Henneseidfjellkløfta og i bakliene i NØ. I Henneseidfjellkløfta er det fattige bergvegger med innslag av oseaniske moser.

Drangedal generelt og Henneseid-området spesielt er et av de viktigste områdene for gammel eikeskog med tilhørende rødlistearter i Norge, og lokaliteten Henneseid/Henneseid-fjellet føyer seg inn i rekken av svært viktige lokaliteter for slik eikeskog som er vernet, eller vurderes for vern. Disse nærliggende verneområdene huser f.eks. tilsammen mer enn 100 eikekjemper større enn 60 cm i diameter.

Mye av den gamle eikeskogen i Henneseidfjellet er av fattigere type enn de andre verneobjektene her, men det forekommer også innslag av rik lågurteikeskog, samt andre mer eller mindre truede vegetasjonstyper som or-askeskog og almlindeskog. Videre utmerker lokaliteten seg med en særlig rik, urte- og grasdominert kalkfuruskog. Innslag av en del yngre skog trekker noe ned.

Samlet sett kvalifiserer lokaliteten til nasjonal verdi (***).

Feltarbeid

Feltarbeidet ble gjennomført på en lang feltdag. I tillegg er deler av området besøkt tidligere (2001).

Hele området er vektlagt, bortsett fra de NØ-vendte, grandominerte bakliene som er mer stikkprøvemessig undersøkt.

Tidspunkt og værets betydning

Tidspunktet (juli) var optimalt for de fleste artsgrupper, bortsett fra for markboende sopp (for tidlig i forhold til soppse-song).

Utvelgelse og undersøkelsesområde

Lokaliteten er tilbudt av grunneier i samråd med skogeierssamvirket, og i dialog med Fylkesmannen ved Johan Aas, som har befart området sammen med grunneier.

Tidligere undersøkelser

Området er tidligere MIS- og naturtype-kartlagt. Det er utfigurert 4 MiS-biotoper, og i alt 7 naturtype-lokaliteter, hvorav 3 A-områder. Deler er ikke MiS kartlagt pga. ikke-produktiv skog og hogstklasse III, og enkelte deler er heller ikke befart i forbindelse med naturtype-kartleggingen.

Beliggenhet

Lokaliteten ligger NØ for fv 356 rett Ø for Henneseid ved Nedre Tokke.

Naturgrunnlag

Topografi

Lokaliteten består av et større NV-SØ-gående åsparti som er delt på langs av en smal kløft (delt i søndre- og Nordre Henneseidfjell). Åsen faller bratt ned mot fylkesveien på V og SV-siden.

Geologi

Åsen består av grovkornet granitt, med partier med båndgneis i N og i et midtparti. Rikere og mer oppsprukketede soner i båndgneisen gir trolig opphav til rikområdene i N.

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonseksjon: O2-Klart oseanisk, vegetasjonssone: boreonemoral 100% .

Området ligger i sin helhet i boreonemoral sone.

Klima

Lokaliteten har vekslende lokalklima, fra varmt sørbergsklima til kjølig, humid "kløfteklima".

Økologisk variasjon

Naturtype-variasjonen i området er stor, pga, stor topografisk variasjon (inkl. kløfter, sørberg, osv.), og stor variasjon i næringsforholdene.

Vegetasjon og treslagsfordeling

De S- og V-vendte delene av lokaliteten (som det er knyttet størst verdier til) er dominert av en skrinne, knausete, åpen, småvokst eik-furuskog med røsslyng- og blåbærvegetasjon. disse arealene kan betegnes som en mosaikk av røsslyngfuruskog (noe bærlyngfuruskog) og blåbærikeiskog, men det er en nokså jevn blanding, og eika går også inn på skrinneste røsslyngmark.

Den V-vendte brattskrånningen er betydelig rikere i den N-re delen, og her kommer det inn partier med lågurteiskog og velutviklet kalkfuruskog. Sistnevnte er av sesongfuktig type, med stedvis frodig engpreget urte- eller grasrik vegetasjon, med mange næring- og varmekrevende arter som blodstorkenebb, bergmynte, kransmynte, svarterteknapp, brudespore, liljekonvall, blåveis og grasarter som lundgrønnaks og bergørkvein. Tresjiktet er ofte ganske åpent, og blandet med furu, ask, spisslønn, eik, osp og stedvis gran. Lågurteiskog (med fingerstarr, hengeaks, markjordbær, samt innslag av blåveis, svarterteknapp) finnes forøvrig også helt S i lokaliteten, bl.a. i Hansemyrkleiva.

Sør for kalkfuruskogspartiene er det i forbindelse med rasmarker også innslag av yngre, middels rik lindeskog, yngre eik-ospeskog og blandet lauvskog med mye ask. Noe ungskog med kalkfuruskogspreg forekommer også her. Ned mot elva er det også elementer av or-askeskog med innslag av alm. Hist og her, og særlig i forbindelse med sprekkesoner og kløfter er det innslag av mer storvokst ospeskog, mest av blåbærtype, men også lågurttype. I Henneseidfjellkløfta (som deler fjellet i Søndre- og Nordre Henneseidfjell) er det også på steinet mark innslag av bjørk-seljeskog, samt litt (fattig) svartor-sumpskog. Her er fattige bergvegger med innslag av oseaniske moser. I kløfta finnes også en rekke ulike utforminger av granskog (blåbær-småbregne-storbregne-lågurt-sumpskog). De NØ-vendte bakliene er i stor grad dominert av blåbær- og småbregnegranskog. Toppområdene har småvokst røsslyngfuruskog, stedvis ogs mer voksterlig bærlyngfuruskog.

Skogstruktur og påvirkning

Lokaliteten utmerker seg med store arealer med sør- og vestvendt gammel eik-furuskog, hvor særlig eika skiller seg ut seg med høy alder.

Skogen er knausete, åpen og ofte småvokst, med knortete eik 20-40 cm i diameter. Mye av eika virker ekstremt saktevokst, og en stikkprøve tyder på stedvis en vekst mindre enn 5 cm på 100 år. I så fall skulle en del av eikene kunne være 300-400 år gamle. Det er også registrert et tyvetalls eikekjemper over 60 cm, noen over 80 cm, og en del hule. Noe eikegadd og eikelærer forekommer også. Selvom eika i de skrinne sørvestbergene ofte står nokså spredt, er dette tilsammen en av de viktigste forekomstene av gammel eik i lokal- og regional målestokk.

Også svært gamle furutrær forekommer hist og her, og i SV-kanten av toppområdet på Søndre Henneseidfjell er det også innslag av noe grovere, gammel furu på litt bedre bærlyngbonitet. Men det er lite furugadd og furulærer. Det forekommer også en del grove, gamle ospebestand, og en del ospelærer med mye rødlisteforekomster. Innslag av gammel granskog forekommer også, bl.a. i Henneseidfjellkløfta og i bakliene i NØ.

De relativt rike (edel)lauvskogslieene opp for elveosen innerst i bukta er preget av omfattende hogster for noen tid tilbake, og er dominert av tettvokst ungskog. Tilsvarende skogbilde finner en også i den N-re delen av Henneseidfjellkløfta.

Det er også partier med yngre hogstklasser av granskog i bakliene.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Henneseid. Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Vestre Henseid Ø

Naturtype: Kalkskog - Frisk kalkfuruskog
BMVERDI: A

Kjerneområdet er karakterisert av rik, sesongfuktig kalkfuruskog(-kalkblandingskog), stedvis med frodig, engpreget vegetasjon.

Terrengtet er uregelmessig, med knauser og små søkk, og enkelte tilløp til steinete blokkmark. De rikeste og frodigste områdene er på sletter og skråflater der rikt sigevann blir presset utover partier med kun et tynt lag av forvitningsgrus.

Tresjiktet er svært blandet. En del av de engpregete partiene er ganske åpne, med enkelte furuer og tildels småvokst aks, eik, spisslønn, lavlandsbjørk og osp. Kun stedvis i den nederste delen er det klar dominans av furu, men enkelte partier på knauser i øvre del har preg

av lågurteikeskog. I dråg litt oppover i N-re del er også stedvis dominans av gran og preg av lågurtgranskog.

De frodigste partiene er preget av grunnlendt mark med fuktige, rike sig. Disse sesongfuktige partiene er grasdominert, enten av lundgrønnaks eller hengeaks-bergrørkvein. Særlig den sistnevnte, tørreste typen er stedvis svært urterik, med mye blodstorkenebb, bergmynte, kransmynte, fuglevikke, svarterteknapp, brudespore, vanlig nattfiol, tiriltunge, vanlig blåfjær, skogfiol, krattfiol, skjermesveve, kantkonvall, liljekonvall, flekkgrisøre, teiebær og fagerklokke, og med rosekratt, tysbast, krossved og einer i busksjiktet. Selvom tresjiktet er blandet, må denne utformingen føres til kalkfuruskog.

Helt tørre, mer "utarmete" utforminger har innslag av blodstorkenebb og ordinære lågurter som markjordbær, skogfiol, stedvis mye liljekonvall og stedvis blåveis. Tørrbakker har også innslag av prikkperikum og broddbergknapp.

Furuskogen har varierende alder, noe er relativt ungt, men det er også noe grove, eldre furuer. Enkelte grove eiker forekommer, men det meste av eik, ask og lønn er småvokst. Enkelte større rognetrær forekommer, noe grov osp og ganske mye ospelæger.

Partier med lågurteikeskog har mye av den samme undervegetasjonen, med bl.a. hengeaks, skogfiol, liljekonvall og svarterteknapp.

Nedenfor og sønnenfor de rike kalkfuru(-eike)skogspartiene blir det mer steinete, med lågurt- og småbregne-preg med mye ormetelg. Her er yngre hogstklasser, med helt lauvdominans, blanding av (mest) osp, ask, spisslønn, bjørk, eik og lind. Fuktige partier der det flater ut i nedre del har preg av or-askeskog, men det er også partier med plantet ungskog av gran (og furu).

Nederst mot elva er det en rik brattskråning med noe løsmasser, noe berg. Her er eldre skog med noe lind, ask, spisslønn og alm. Langs elva er det mest (noe grovere) gråor, men også noe ask og alm. Denne kantskogen kan betegnes som or-askeskog. Elvekantvegetasjon med sølvbunke, mjødurt og sumphaukeskjegg.

Elva er stilleflytende, noe småsteinet, med levermosevegetasjon (bekketvebladmose, mattehutre).

Dette kjerneområdet kvalifiserer til en klar A-verdi (i tråd med tidligere naturtypevurdering) pga. velutviklet kalkfuru(-eike)skog. Kalkfuruskogen er den rikeste og mest velutviklede i Drangedal.

2 Henseidfjellet nord

Naturtype: Gammel lauvskog - Gamelt ospenholt

BMVERDI: A

Kjerneområdet består av den nordligste "munningen" av den lange, smale S-N-gående kløfta som deler Henseidfjellet i to.

Området har myr/sumppreg i S, der en bekk renner ut i retning SV. Noen vannkulper (tidligere beverdam?). Her er grasmyr med gråstarr, stjernestarr, duskmyrull og noe svartor i form av grovere "sokler" med 4-5 unge svartorstammer.

Kløftedraget fortsetter N-over med halvrik sumpvegetasjon i bunnen med innslag av skogsivaks, og ny sumpflate i N. Omkring denne er det oppsprukket (amfibolitt?)berg med lauvdominans.

Her er stor konsentrasjon av ospelæger (20-25 læger) med flere rødlistearter, delvis i sump, og delvis på rik knausflate på V-siden. Dette partiet med ospeskog i oppløsningsfase danner en kantsone mot hkl. II på V-siden (denne har preg av lågurt eik-furublandingskog nedover i lia).

Enkelte store, grove eiker står helt i kanten av kløfta, og en kjempelind på 80 cm diam. forekommer. Noen gran- og furulæger forekommer også. Det er godt utviklet lungeneversamfunn på enkelte lønne-trær (samt kystnever på lind).

I SV, i øvre del av bekkefaret, er det lågurt eik-osp-askeskog med bl.a. sanikel og lundgrønnaks, delvis ungskog langs bekken. Også forekomst av alm. Ligger igjen enkelte grove eikelæger (med ruteskorpe).

Helt i S (S for den store myra) er det også rikt i kanten av kløfta, med lågurtskog/alm-lindeskog med spisslønn, ask og eik, bl.a. med noen tuer av skogsvingel som "henger" i bergskrånningen.

(S for dette blir kløfta fattigere).

Kjerneområdet holder (såvidt) til A-verdi (som også er tidligere verdisetting) bl.a. pga. forekomst av gammel ospeskog/ospelæger med flere rødlistearter, inkl. gode forekomster av den truede eggegul kjuke.

3 Nordre Henneseidfjellet NV

Naturtype: Gammel fattig edellauvskog - Eikeskog

BMVERDI: B

Kjerneområdet består av den SV-vendte, delvis bratte, berglendte lia ned mot den N-re delen av Henneseidfjellkløfta. Dette området har kvaliteter som er helt sammenliknbare med kjerneområde 7 (Henneseidfjellet V). Det er dominans av fattig eik-furublandingskog, med mye gammel eik, inkludert noen svært grove, svært gamle eikekjemper. Dessuten er det her flere gamle ospeforekomster med noe ospelæger.

4 Henneseidfjellkløfta

Naturtype: Rik blandingskog i lavlandet - Boreonemoral blandingskog

BMVERDI: C

Kjerneområdet utgjøres av den lange, ca. S-SØ - N-NV-gående kløfta som deler fjellet i to (Søndre- og Nordre Henneseidfjell). Området utgjør en naturtypelokaltet med det litt misvisende navnet "Henneseidfjellet øst" (foreslås endret).

Nordre del av kløfta utgjøres av krattpreget, relativt fattig bjørk-seljeskog i hogstklasse III, og kvalifiserer neppe til naturtype-lokalitet (ikke tatt med her).

Midtre del er hkl. V og nokså lite påvirket. Trang kløft, delvis storsteinete, med fuktige bergvegger. Bergveggene er overveiende helt fattige, bl.a. med innslag av nøysomme, oseaniske mosearter som rødmuslingmose (*Mylia taylori*), også litt rikere flekker med forekomst av krusfellmose (*Neckera crispa*).

Bunnen av kløfta er også overveiende helt fattig, med småbregne-storbregnegranskogspreget, samt litt fattig sumpskog. Innslag av osp, bjørk, selje, samt enkelte gamle rognetrær. Noen grove graner, og noe granlæger forekommer, men ingen konsentrasjoner.

Den sørlige delen utmerker seg med flere grove eiker i kanten av kløfta, herunder et par meget grove, hule eiker (med rødlistearter), samt et meget grovt eikelæger.

Den rødlistede kystdoggnål (*Sclerophora peronella*) er tidligere registrert her.

Kjerneområdet/naturtype-lokaliteten scorer på innslag av fuktige kløftevegger, noe gammel granskog/blandingskog med granlæger og innslag av gammel, svært grov eik. Sistnevnte element er dog sparsomt her, og langt bedre utviklet i andre kjerneområder, og siden området er helt dominert av fattige, nokså trivielle naturtyper, gis det C-verdi, dvs. en langt lavere verdisetting enn i tidligere naturtypekartleg-

ging (ble da gitt A-verdi).

5 Henneseidfjellet S

Naturtype: Gammel fattig edellauvskog - Eikeskog

BMVERDI: A

Dette kjerneområdet er betydelig utvidet i forhold til naturtype-lokaliteten med samme navn (tidligere bare stikkprøvemessig undersøkt). Kjerneområdet, og særlig partier i den søndre delen framhever seg som et verdifullt gammelskogsområde, med svært gammel, knortete, saktevoksende eik.

a) Søndre halvdel (tidligere naturtype-lokalitet):

Denne delen er SV-vendt; svakt skrånende i øvre del, bratt i nedre. Øvre del er blandingskog eik-furu, bortsett fra et lite søkk under berghammer, som er rein eikeskog. Mosaikk blåbærikekog-røsslyngfuruskog dominerer, men flere steder er det flekker med svakt lågurtpreg (sigevannspåvirket) med en del liljekonvall og lågurter (fingerstarr, hengeaks, markjordbær, skogsvever).

En del eik har vært tatt ut (en del stubber forekommer), men bemerkelsesverdig mye av den eldste eika står igjen. Noen eikelærer har vært felt og er lagt igjen (for lang tid tilbake). En grov, hul (felt) eik var mulig å telle årringer i ytre del (ca. 120 pr. 5 cm). Tellingen tyder på at de mest saktevoksende eikene her er over 100 år pr 10 cm diam, dvs. at de eldste antageligvis er 400-500 år gamle, de groveste muligens eldre. Minst 5 eikekjemper på ca. 60-70 cm ble registrert, hvorav flere er tydelig hule. Gamle eiker tynnes ut nedover, men opptrer nesten ned til veien.

b) Nordre halvdel, inkludert (ras)skar:

Denne delen er tidligere ikke registrert i naturtypesammenheng. Forholdene er svært like forrige del-lokalitet, med mye svært gammel eik, og noe gammel furu. Eika står i regelen ganske spredt, oppbrutt av en del svaberg, men tilsammen er dette en betydelig gammelskogsforekomst av eik, med betydelige forekomster av sjeldne og rødlistede vedboende eikearter. Et lite tverrskar i øvre del er eikedominert. Homogent fattig vegetasjon (bortsett fra nederst i et lite rasskar). Eika står mest på blåbærmark, men også delvis på røsslyngmark. I et markert drag/skar er det en del steinete blokkmarkspreget, og her er det også en del osp og noe ospelærer. Ca 4-5 eikekjemper over 60 cm observert, hvorav flere er hule, og flere med lungenever. Ellers er mye av eika knortete, trolig ekstremt saktevokst, og de fleste er 20-30 cm i diameter.

Det forekommer også en del gammel furu med store barkplater, særlig i toppområdet. Deler av toppområdet har bærlyngfuruskog av noe bedre bonitet, med gammel, delvis nokså grovvokst furu av en type man sjelden ser i regionen.

I et lite, smalt rasskar helt nederst (der veien går helt inn mot bratte bergveggen) er det innslag av rik, sigevannspåvirket skredjord. Fuktigste partier er blåtopp-dominert. Ellers er det rikt fektsjikt, med lundgrønnaks, liljekonvall, kantkonvall, breiflangre, bergmynte, blodstorkenbb, flekkgrisøre, prikkperikum og lågurter. En stor, grov eik nederst.

Tilsammen utgjør kjerneområdet en av de større og viktigere utpostforekomstene av tildels svært gammel eikeskog i Drangedal, og kvalifiserer til A-verdi.

6 Hansemyrkleiva

Naturtype: Rik edellauvskog - Lågurt-eikeskog

BMVERDI: B

Kjerneområdet utgjøres av et drag/smådal med bekkespor. Langs bekkesporet er det blandet (edel)lauvskog, men alt i alt har kjerneområdet mest preg av lågurteikeskog, ofte av typen lågurt eik-osp-askeskog, og ikke spesielt rik.

Øverst er det et lite søkk/flate med noe blåbær(-småbregne)granskog med innslag av eik og med en hul eikekjempe på 1 m diam. Litt fattig svartorsumpskog langs bekken i det flate partiet.

Nedover langs bekken er vegetasjonen halvrik, stedvis med preg av steinete ospesuksesjoner.

På nedsiden av et lite bergheng er det svakt skredjord/rasmarkspreget rik lågurtmark på begge sider av bekken (innslag av lind og hassel) med liljekonvall, lundgrønnaks, blåveis og vanlige lågurter. Grovblokkete partier har betydelig innslag av gran.

Mye av skogen (særlig nedre del) er relativt ung, og det er lite gadd og læger. Tilsammen observert to hule eikekjemper.

Kjerneområdet kvalifiserer til B-verdi, først og fremst pga. forekomst av noe rikere lågurteikeskog med potensiale for flere rødlistearter, samt innslag av gammel eik. Men innslaget av gammel eikeskog er betydelig bedre i de tilliggende kjerneområdene i NV.

7 Henneseidfjellet V

Naturtype: Gammel fattig edellauvskog - Eikeskog

BMVERDI:

Kjerneområdet utgjøres av ei stor, vestvendt li/bergskråning (som ikke har vært undersøkt i MiS (ikke-produktivt skog) eller i naturtype-registrering).

Den sørlige og midtre delen er nokså homogen, preget av grunnlendte svaberg, ofte med et svakt hyllemønster. Den N-lige delen er mer uregelmessig, med noen små skar og tiltagende innslag av rasmark-blokkmark under øvre bergsva.

Den søndre-midtre delen har omtrent samme eik-furuskogspreg som kjerneområdet på sørsiden (kjerneområde 5). Her er mye halvgrove, knortete, gamle eiker, og enkelte grove. Under litt urete preg høyt oppe i midtpartiet er det også enkelte meget grove, hule eikekjemper på 70-80 cm diam., bl.a. en åpen, hul med tydelige brannspor inni. Også en del svært gammel furu forekommer. Overalt er vegetasjonen fattig røsslyng-blåbær-type.

Grovvokst osp forekommer i nedkant, og det er tiltagende ospennslag inn mot rasmark i N.

Ung, stedvis lindedominert lauvskog på rasmark i N er holdt utenfor dette kjerneområdet.

innslaget av gammel eik og eikekjemper tynnes ut noe her i forhold til kjerneområde 5 på SØ-siden (som er gitt A-verdi). Det er videre lite gammel osp og ospelærer her, rikvegetasjon mangler og det er generelt funnet mindre sjeldne og rødlistede arter her i forhold til lia lengre SØ. Denne NV-re delen bør derfor ha B-verdi.

Artsmangfold

Lokaliteten har et viktig mangfold knyttet til gammel eik, bl.a. med gode forekomster av den rødlistede vedsoppen ruteskorpe (*Xylobolus frustulatus* NT; 12 funn, på eikegadd og eikelæger), samt funn av den rødlistede eikegreinkjuka (*Pachykytospora tuberculosa* NT), dessuten mange funn av den "nesten-rødlistede" eikenarreskål (*Aleurodiscus disciformis*). Det er også gjort en del funn av rødlistede vedsopper på ospelæger (eggegul kjuka *Perenniporia tenuis* VU - 2 funn; ospepig *Radulodon erikssonii* VU; begerfingersopp *Artomyces pyxidatus* NT - 5 funn; *Antrodia mellita* NT). Det er et relativt stort potensiale for jordboende rødlistede sopparter knyttet til den rike kalkfuruslogen og lågurtikeskogen i NV (anslagsvis 5-10 arter; ikke undersøkt i soppesong).

En rekke sjeldne knappenålslav er registrert på eikegadd, inkludert den truede arten stautnål (*Chaenotheca phaeocephala* VU). Neverlavsfloaraen på gammel eik, spisslønn, selje og rogn er moderat utviklet, med en del forekomster av lungenever (*Lobaria pulmonaria*; mest på eik), en forekomst av kystnever (*Lobaria virens*; på lind), samt forekomster av følgearter som blåfylltav (*Degelia plumbea*), stiftfylltav (*Parmeliella triptophylla*) og grynfylltav (*Pannaria conoplea*). Et par rødlistede, oseaniske skorpelav/knappenålslav er registrert på lauvtrær i Henneseidfjellkløfta. Her er også registrert forekomst av den sjeldnere krusfellmose (*Neckera crispa*) på bergvegg.

Det er også et stort potensiale for sjeldne og rødlistede insekter knyttet til den gamle, solvente eikeskogen og hule eiker, trolig også knyttet til gammel osp. Det er tidligere registrert flere titalls rødlistede billearter i Henneseid-området.

Tilsammen er det registrert 11 rødlistede arter her pr. i dag; med 6 rødlistede vedboende sopper (på eik/osp) og 3 rødlistede skorpelav/knappenålslav-arter. Videre er her registrert 2 rødlistede karplanter (brudespore, alm).

Tabell: Artsfunn i Henneseid. Kolonnen Totalt antall av art summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen Funnet i kjerneområde henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerneområde (nr)
Almefamilien	<i>Ulmus glabra</i>	Alm	NT	11	₁₀ 6 ₁
Orkidéfamilien	<i>Gymnadenia conopsea</i>	Brudespore	NT	10	1 ₁₀
Busk- og bladlav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lungenever		10	5 ₁₀
	<i>Lobaria virens</i>	Kystnever		1	2 ₁
Skorpelav	<i>Chaenotheca phaeocephala</i>	Stautnål	VU	1	4 ₁
	<i>Sclerophora peronella</i>	Kystdoggnål	NT	1	4 ₁
	<i>Thelotrema suecicum</i>	Hasselrurlav	NT	2	4 ₂
Sopp vedboende	<i>Aleurodiscus disciformis</i>	Eikenarreskål		8	5 ₈
	<i>Antrodia mellita</i>		NT	1	2 ₁
	<i>Artomyces pyxidatus</i>	Begerfingersopp	NT	4	1 ₁ 2 ₃
	<i>Pachykytospora tuberculosa</i>	Eikegreinkjuka	NT	1	5 ₁
	<i>Perenniporia tenuis</i>	Eggegul kjuka	VU	2	2 ₂
	<i>Phellinus robustus</i>	Eikeildkjuka		2	5 ₂
	<i>Radulodon erikssonii</i>	Ospepig	VU	1	3 ₁
	<i>Steccherinum fimbriatum</i>	Frynset piggbarksopp		1	2 ₁
	<i>Subulicium rillum</i>		DD	1	2 ₁
	<i>Xylobolus frustulatus</i>	Ruteskorpe	NT	11	2 ₂ 3 ₁ 5 ₆ 6 ₂

Avgrensning og arrondering

Lokaliteten har fått en god arrondering som rammer inn hele åspartiet og som fanger opp viktige forekomster av biomangfold-verdi. slik lokaliteten nå er foreslått avgrenset, inkluderer den noe yngre skog i hogstklasse III (og noe i II), men dette er i stor grad rik lauvskog med stort restaureringspotensiale som bør være med, og dels er det arealer som bør kunne godtas for å få til en god arrondering.

Helt i V er det ønskelig å få med et areal ned til Henneseidbekken/elva ved utløpet i Tokke, fordi det her står rik, eldre orask-almeskog som er en sjelden skogtype. Dette arealet var ikke med i opprinnelig tilbudsområde, men etter dialog med grunneier og Fylkesmann, er dette inkludert, og betraktes for enkelthets skyld som en del av tilbudsområdet.

I den V-re delen er det også inkludert forholdsvis store arealer med yngre osp-eikeskog og stedvis yngre lind- og askeskog. Her er restaureringspotensialet stort (men noe skjøtsel (tynning) bør nok vurderes).

I toppområdet på den søndre delen av Nordre Henneseidfjellet og stedvis også lengre N-over er det småvokst, forholdsvis ung furuskog som har liten verdi i seg selv, men som er naturlig å inkludere for å få med den eldre granskogen i de nedre delene av bakliene i NØ.

Helt i NV kunne muligens grensa vært trukket lengre mot N pga. trolig flekker med rik kalkfuruskog og annen lågurtvegetasjon, men skogen er såvidt ung her at det vurderes som av mindre viktighet (og er heller ikke nøye undersøkt).

Andre inngrep

Lokaliteten grenser til vei i V og SV, men ellers er det ikke registrert nevneverdige tekniske inngrep. En gammel mur med ukjent formål finnes i S.

Vurdering og verdisetting

Drangedal generelt og Henneseid-området spesielt er et av de viktigste områdene for gammel eikeskog med tilhørende rødlistearter i Norge, og lokaliteten Henneseid/Henneseid-fjellet føyer seg inn i rekken av svært viktige lokaliteter for slik eikeskog som er vernet, eller vurderes for vern. Denne lokaliteten vil således bidra til et etterhvert ganske unikt nettverk med verneområder med gammel eikeskog og rik edellauvskog i Henneseidområdet (Godalsfjell, Asgjerdstigsfjell, Deildheia og Skultrevassåsen). Disse nærliggende verneområdene huser f.eks. tilsammen mer enn 100 eikekjemper over 60 cm i diameter, hvorav mange er hule.

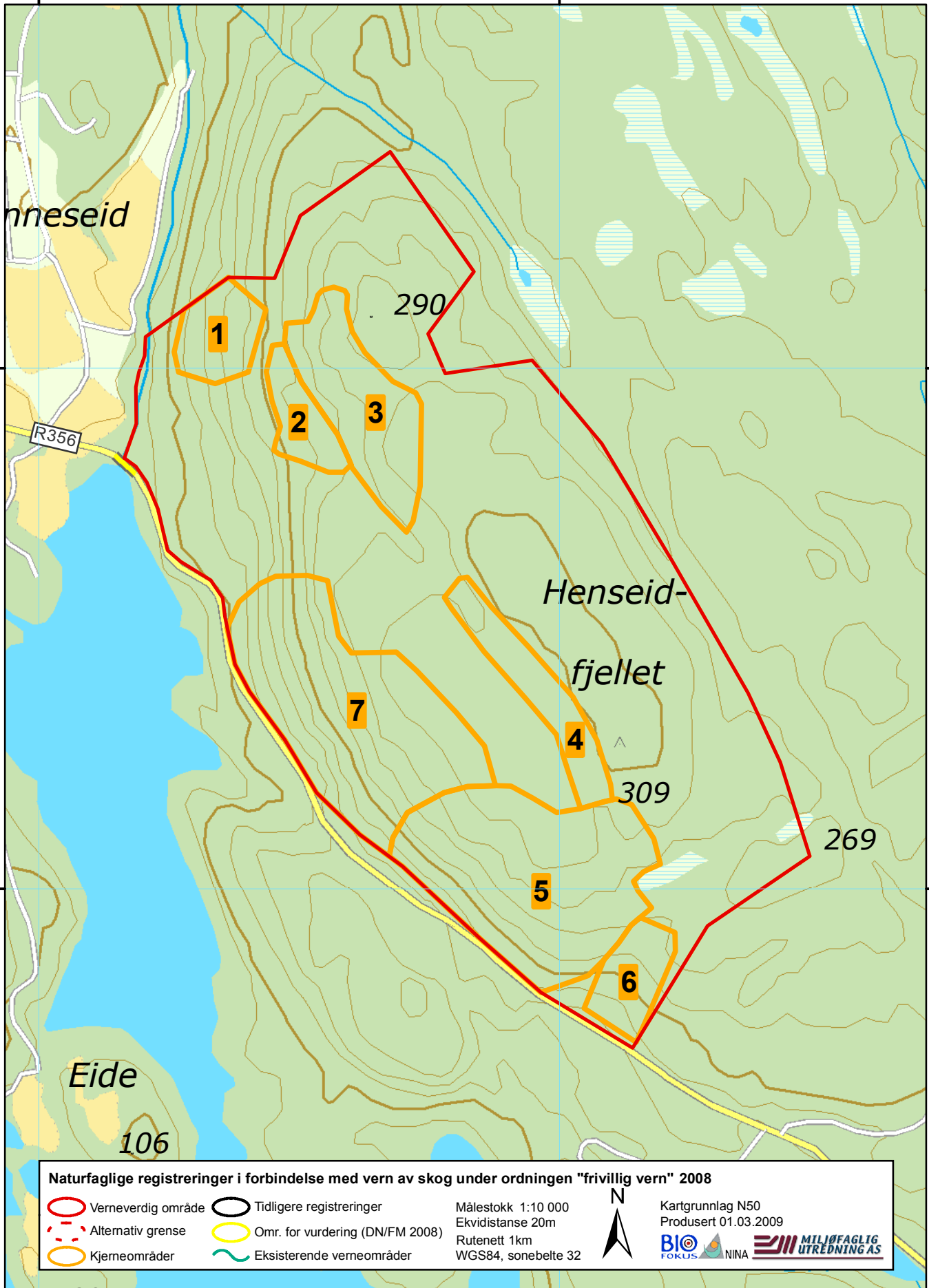
Mye av den gamle eikeskogen i Henneseidfjellet er av fattigere type enn de andre verneobjektene her, men det forekommer også innslag av rik lågurteikeskog, samt andre mer eller mindre truede vegetasjonstyper som or-askeskog og alm-lindeskog. Videre utmerker lokaliteten seg med en særlig rik, urte- og grasdominert kalkfuruskog (i NV), som utgjør den mest velutviklede kalkfuruskogen i Drangedal. Henneseidfjellet har også gode forekomster av gammel ospeskog og ospelæger (med tilhørende rødlistearter), som er et karaktertrekk ved Drangedal.

I forhold til mangelanalysen av skogvern (Framstad m. fl. 2002), bidrar Henneseidfjellet med viktige arealer (gammel og rik edellauvskog). I mangelanalysen er eikekjempene i Drangedal trukket fram som et eksempel på et biomangfold som pr. 2002 nesten ikke var vernet, og som er særlig viktig å få sikret. Henneseidfjellet scorer også høyt på en meget stor variasjonsbredde i naturtyper.

Samlet sett kvalifiserer lokaliteten til nasjonal verdi (***).

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Henneseid. Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for for verdisetting i metodekapittelet.

Kjerneområde	Urørthet	Dødved mengde	Dødved kont.	Gamle bartrær	Gamle løvtrær	Gamle edelløvtrær	Tre-slagsfordeling	Variasjon	Tre-slagsvariasjon	Vegeta.-variasjon	Rikhet	Arter	Størrelse	Ar-rondering	Samlet verdi
1 Vestre Henseid Ø	**	**	*	*	**	**	***	***	—	—	***	***	-	—	***
2 Henseidfjellet nord	**	***	*	*	**	**	***	***	—	—	**	**	-	—	***
3 Nordre Henneseidfjellet NV	***	*	*	**	**	***	**	**	—	—	*	**	-	—	**
4 Henneseidfjelløfta	**	*	*	*	*	**	***	**	—	—	*	*	-	—	*
5 Henneseidfjellet S	***	*	*	**	**	***	**	**	—	—	*	**	-	—	***
6 Hansemyrkleiva	**	*	*	*	*	**	***	***	—	—	**	**	-	—	**
7 Henneseidfjellet V	***	*	*	**	**	***	**	***	—	—	*	*	-	—	**
Totalt for Henneseid	**	*	*	**	**	***	***	***	***	***	***	***	**	**	***

Bilder fra området Henneseid

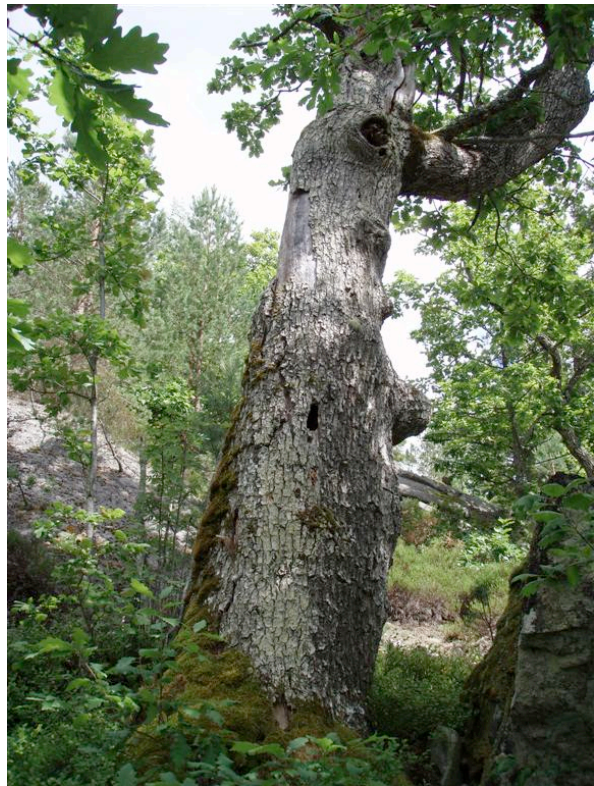
Urterik kalkfuruskog. Fra kjerneområde 1. Foto: Tor Erik Brandrud

Gammel eikeskog (blåbæreikeskog) i kjerneområde 5. Foto: Tor Erik Brandrud

Urte/grasrik og engpreget, sesongfuktig kalkfuruskog med bl.a. en del ask. Kjerneområde 1. Foto: Tor Erik Brandrud

Gammel, grov, hul eik i kjerneområde 7. Foto: Tor Erik Brandrud